

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

TER INFORMATIE

Aan: MOCW

Primair Onderwijs

Van

5.1.2 e

T 5.1.2 e

Datum

11 november 2022

Referentie

34765660

Bijlagen

- 1 – Overzicht nota's en besprekingen
- 2 – Opties maatregelenpakket

nota

Integrale beslisnota Kamerbrief 'Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit'

Aanleiding

Bijgevoegd is de Kamerbrief waarin u uitdrukking geeft aan de CA-opdracht 'wij sturen op de kwaliteit van het onderwijs en grijpen sneller in bij scholen die onvoldoende presteren'. Deze brief is afkomstig van MPVO, mede namens MOCW. De brief geeft de lange termijn doelen en korte termijn maatregelen weer op het vlak van toezicht in het funderend onderwijs. Dit is een integrale beslisnota, waarin samenvattend het gehele proces van de totstandkoming van de brief wordt geschetst.

Kernpunten

- De brief presenteert de ambities en maatregelen op toezicht voor het funderend onderwijs.
- In de brief reageert u ook op de evaluatie van Initiatiefwet Bisschop c.s. en het Onderwijsraad-advies 'Essentie van extern toezicht' (hierna: OR-advies). Daarnaast gaat u in deze brief in op de aangehouden motie van het lid De Hoop over de periodieke toets op scholen door de inspectie, en de motie van het lid Van Meenen over onaangekondigde schoolbezoeken door de inspectie.
- De maatregelen die u gaat nemen om samen toe te werken naar beter onderwijs, specificeert u aan de hand van de volgende vier wissels:
  1. Van een veelheid aan abstracte normen naar concrete eisen aan onderwijskwaliteit en een eenduidige opdracht
  2. Van toezicht gericht op schoolbesturen naar meer contact met en zicht op scholen en kwaliteit in de klas.
  3. Van het ontbreken van eisen aan bestuurders naar het invullen van een toets op 'goed bestuur' en het stellen van voorwaarden aan het vak.
  4. Van relatief veel tijd en respijt naar direct handelen en een daadkrachtige aanpak bij onvoldoende kwaliteit.
- Per hoofdlijn formuleert u een visie, een doel voor de volgende vijf jaren en een aanpak.

Afwegingen

Gedurende het proces om te komen tot een maatregelenpakket zijn de volgende afwegingen leidend geweest, met het oog op het doel 'samen voor beter onderwijs':

- Voortborduren op wat al mogelijk is op basis van huidige wet- en regelgeving.
- Zoveel mogelijk staand beleid concretiseren of uitbreiden.
- Specifiek nagaan wat nieuwe wetgeving vereist en welke opties er dan zijn.
- Weging van maatregelen die de meeste impact hebben, bouwen op 'wat werkt'.
- De positie en onafhankelijkheid van de Inspectie van het Onderwijs; ruimte laten voor de precieze invulling aan de inspectie en rekening houdend met de voor het toezicht belangrijke waarden als betrouwbaarheid, voorspelbaarheid en rechtvaardigheid.
- Duidelijkheid scheppen in de rol van verschillende sturende actoren op het funderend onderwijs (wat is aan wie) en wat de verwachtingen zijn van ieders taakopvatting. In de brief staat dit daarom expliciet vermeld voor de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, de inspectie en schoolbesturen, als sleutelactoren voor het bevorderen en waarborgen van onderwijskwaliteit.

Proces

Totstandkoming maatregelenpakket

- De opdracht uit het coalitieakkoord en de uitwerking daarvan in fiches vormen de basis voor het maatregelenpakket dat er nu ligt. Op basis hiervan zijn in de nota van 12 mei 2022 aan u de opties voor het maatregelenpakket gepresenteerd. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen relatief vlot te implementeren opties en verdergaande opties.

De volgende maatregelen zijn aan u voorgelegd:

1. Aanscherping van het toezicht op de basiskwaliteit

Relatief vlot te implementeren:

- Scherper oordelen binnen de standaarden
- Aanpassing onderwijsresultatenmodel

Verdergaande opties:

- Extra eisen aan besturen
- Aanscherpen wettelijke eisen onderwijskwaliteit

2. Intensivering toezicht op schoolniveau en goed functionerende besturen waarderen

Relatief vlot te implementeren:

- Jaarlijkse steekproef kwaliteitsonderzoeken
- Verhogen normen risicodetectie
- Gerichte interventies
- Onaangekondigde schoolbezoeken

Verdergaande optie:

- Vierjaarscyclus bij alle afdelingen/scholen

3. Uitbreiden van het ondersteuningsprogramma voor laag-presterende scholen en besturen

Relatief vlot te implementeren:

- Verduurzamen ondersteuning aan risicoscholen, in vo uitbreiding met besturen

Verdergaande optie:

- Verplichte deelname aan ondersteuningsprogramma voor onvoldoende en zeer zwakke scholen

4. Sneller ingrijpen door daadkrachtiger sanctietraject

Relatief vlot te implementeren:

- Hanteren individuele hersteltermijnen in plaats van één termijn voor alle herstelopdrachten
- Verkorten traject onderzoek naar publicatie
- Snellere toepassing sanctie
- Flexibele beleidsregel financiële sancties

Verdergaande optie:

- Voornemens tot sanctioneren combineren

- Per maatregel is geschetst welke randvoorwaarden noodzakelijk zijn, wat de financiële gevolgen zijn en wat het verwachte tijdpad is (zie bijlage 2 voor de uitwerking van de maatregelen). U heeft op basis van deze opties aangegeven alle maatregelen te willen verkennen. Daarnaast heeft u aangegeven graag een eigen brief te willen voor het funderend onderwijs.
- In een volgende uitwerking van de maatregelen in de vervolgnota van 31 mei 2022, is meer uitleg gegeven over de wenselijkheid en haalbaarheid van de (combinatie van) maatregelen.
- In juni is het maatregelenpakket op ambtelijk niveau verder uitgewerkt met de inspectie en juristen. De inspectie heeft dit opgenomen in het programma 'versterking toezicht'. Tijdens het zomerreces zijn de brainstormsessies ambtelijk voorbereid.
- Ter voorbereiding op de brainstormsessie van 6 september zijn enkele verdergaande opties aan u gepresenteerd, voorzien van aandachtspunten. Hierbij werd u op het risico gewezen dat een uitbreiding van het al stevige pakket aan maatregelen ervoor kan zorgen dat de focus van de inspectie en de scholen onder druk kan komen te staan. Geen van de aanvullende opties is in het maatregelenpakket opgenomen.
- De conceptversie van de Kamerbrief is meerdere malen gewijzigd en besproken, ook met de inspectie, hetgeen heeft geleid tot de huidige versie.

Beleidsregel financiële sancties

- De aanpassing van de beleidsregel is onderdeel van de maatregelen uit het coalitieakkoord en het Wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium. Deze aanpassing biedt de mogelijkheid om hersteltermijnen voor herstelopdrachten te verkorten en meer te differentiëren in de termijnen die aan de verschillende herstelopdrachten zijn verbonden. Aan MOCW en u is in de nota van 11 augustus een eerste concept van de nieuwe beleidsregel voorgelegd. Hierbij is u gevraagd om akkoord te geven op de voorgestelde termijnen per sanctiestap, en de

invoering van een onder- en bovengrens in sanctiepercentages, waarbinnen kan worden gedifferentieerd.

- In het voorstel worden de termijnen en percentages gewijzigd en een onder- en bovengrens geïntroduceerd. Welk percentage zal worden toegepast, is dan afhankelijk van de specifieke casus.
- Een aandachtspunt bij de nieuwe beleidsregel, was dat de wijzigingen hiervan tot gevolg hebben dat de inspectie – vanwege het mandaat om maximaal 15% van de bekostiging te kunnen inhouden – sanctietrajecten sneller aan u moet overdragen.
- De nieuwe optie (nul optie) voor de beleidsregel zag er als volgt uit: in maand 1-3 is het mogelijk om tussen de 0% en 25% op te schorten. In maand 3 doet de inspectie onderzoek of de tekortkoming is hersteld. Zo niet, dan volgt een nieuwe sanctie. In maand 4-6 kan tussen de 15% en 50% worden ingehouden, en in maand 6 doet de inspectie opnieuw onderzoek. In maand 7 en verder kan maximaal 100% van de bekostiging worden ingehouden.
- In september is gebrainstormd over alternatieve opties voor de beleidsregel. Aan de hand hiervan zijn aan u drie alternatieve opties voorgelegd.
  - De eerste optie 'inhouding zonder opschorting', waarbij het sanctietraject begint met inhouding van de bekostiging, in plaats van dat deze eerst wordt opgeschort. Deze optie komt tegemoet aan uw wens om na de hersteltermijn over te gaan tot inhouding. Het is bij deze optie gewenst om rekening te houden met de financiële positie van de school. Indien door inhouding de bedrijfsvoering van de school in gevaar komt, kan de inspectie bij wijze van uitzondering eerst overgaan tot opschorting, en later pas tot inhouding.
  - De tweede optie 'opschorting, tenzij sprake is van verzwarende omstandigheden', is een alternatief dat rekening houdt met de voorgeschiedenis van de school, de houding van het bestuur en/of het soort tekortkoming. In deze gevallen kan u gelijk overgaan tot inhouden, in de overige gevallen start het sanctietraject bij opschorten. Deze optie werd afgeraden vanwege de fijnmazigheid, de complexiteit in de uitvoering en grote risico's op bezwaar- en beroep vanwege al het maatwerk.
  - De derde optie 'sanctietraject met vaste percentages' gaf u de mogelijkheid om te werken met vaste percentages per tekortkoming. Bijvoorbeeld: tekortkoming één leidt tot 7,5%, elke tekortkoming extra is 5%. Deze optie geeft veel duidelijkheid, zowel voor scholen als de inspectie. Het nadeel is dat u bij een eerste ernstige tekortkoming, niet meer dan 7,5% van de bekostiging kunt opschorten of inhouden.
- Een aandachtspunt dat geldt los van de gekozen opties, is dat de inspectie altijd rekening moet houden met de financiële positie van de school, en daarin ook de ruimte moet hebben om lagere percentages op te leggen. Indien de financiële situatie zeer slecht is, en door de sanctie de continuïteit van de school in gevaar komt, kan de rechter oordelen dat de financiële sanctie moet worden geschorst.

- Uw voorkeur ging uit naar een variant op de nul optie, waarbij in de periode van de eerste drie maanden 25% van de bekostiging wordt ingehouden, en in de volgende drie maanden maximaal 75%. U stelde daarbij de vraag of het wenselijk is om ruimte te laten om over te gaan op inhouding van 100% na zeven maanden, of dat het beter is dit percentage automatisch te laten gelden.
- In de nota van 27 september 2022, bij de tweede versie van de Kamerbrief, is aan u voorgelegd of u de nieuwe sanctiestappen in deze brief al wil noemen, of dat u de sanctiestappen nog niet meeneemt, en daar op een later moment een besluit over neemt. In de volgende versies van de brief staan deze sanctiestappen opgenomen, omdat daar in de tussentijd afstemming over heeft plaatsgevonden.
- Na afstemming met MOCW is besloten om voor het po en het vo andere sanctiestappen te laten gelden dan voor het mbo en het ho. De reden hiervoor is dat er meer tekortkomingen zijn in het po en vo en deze minder snel worden hersteld. Er worden dus ook meer sancties toegepast. De bedoeling is dat hogere sancties een afschrikwekkend effect hebben, waardoor tekortkomingen sneller, tijdens de hersteltermijn, al worden hersteld. Hierdoor hebben leerlingen minder lang last van slecht onderwijs. De sancties en percentages die worden genoemd in de brief, richten zich op het funderend onderwijs. Bij deze nieuwe percentages is rekening gehouden met het mandaat van de inspectie tot inhouding.
- Uiteindelijk is voor het po en vo is gekozen voor de volgende sanctiestappen:
  - In maand 1-3 kan de bekostiging met 0-15% worden ingehouden. Met dit percentage wordt rekening gehouden met het mandaat van de inspectie, die op grond van de WOT maximaal 15% van de bekostiging mag inhouden.
  - In maand 4-6 kan de bekostiging met 16-75% worden ingehouden.
  - In maand 7 e.v. wordt de bekostiging met 100% ingehouden.
- Voor het mbo en ho is gekozen voor de volgende sanctiestappen:
  - In maand 1-3 kan de bekostiging met 10-25% worden opgeschort.
  - In maand 4-6 kan de bekostiging met 15-50% worden ingehouden.
  - In maand 7 e.v. kan de bekostiging met ten hoogste 100% worden ingehouden.

Toelichting

Reactie moties

Periodieke toets (Motie De Hoop)

- In de aangehouden motie De Hoop wordt de regering verzocht om elke school eens per vier jaar te laten bezoeken door de inspectie omwille van

het complete overzicht dat het produceert en de signaleringsfunctie van de bezoeken.¹

- U heeft in het tweeminutendebat over de onderzoekskaders (27 januari jl.) gereageerd met een suggestie tot aanhouden tot de presentatie van deze beleidsvoorstellen. Daarbij heeft u ook aangegeven dat effectief toezicht niet per se bestaat uit het vierjaarlijks willen bezoeken van alle scholen. Lid De Hoop vond het van belang dat er tenminste periodiek onderzoek wordt gedaan op alle scholen.
- De vierjaarsverplichting is aan u voorgelegd als mogelijke optie voor het maatregelenpakket. Een belangrijke randvoorwaarde bij deze optie was een zeer grote uitbreiding van de inspectiecapaciteit. Als kanttekening bij deze optie werd genoemd dat de inspectie tegen deze vierjaarsverplichting is, vanwege de hoge kosten en naar verhouding lage effectiviteit. De toezichtcapaciteit zou dan vrijwel alleen worden ingezet waar geen tekortkomingen zijn, en het effect van het toezicht is gering. Daarbij kondigden uw ambtsvoorgangers in de Kamerbrief van 24 juni 2021 aan dat de inspectie zal stoppen met de vierjaarsverplichting op schoolniveau.
- Een andere overweging die u is voorgelegd, is dat het voorliggende pakket zodanig is vormgegeven dat voldaan wordt aan de wens om het toezicht op scholen te versterken. Door dit risicogericht te doen, in combinatie met representatieve steekproeven, komen inspecteurs daar waar ze het meeste impact hebben. Op dit moment worden alle scholen jaarlijks gemonitord in de risicoanalyse. Daarnaast worden alle schoolbesturen wel elke vier jaar bezocht (en als onderdeel daarvan ook verschillende scholen van dat bestuur, ter verificatie).
- In de brief geeft u aan het belang van de periodieke toets in te zien en dat u ernaar streeft dat er op tenminste één maar liever nog meerdere momenten gedurende vier jaar, contact is met elke school. De inspectie zal daartoe een mix van interventies inzetten, zoals de voorbeelden hierboven genoemd.
- Als kanttekening bij het uitgangspunt dat kwaliteit wordt gemeten in de klas – zoals werd gesteld in een eerdere versie van deze brief – gaf de inspectie aan dat onderwijskwaliteit wordt gemeten binnen het geheel van stelsel, bestuur en school.

Onaangekondigde schoolbezoeken (Motie van Meenen)

- In de motie van het lid Van Meenen wordt de regering verzocht om de inspectie in het funderend onderwijs voornamelijk onaangekondigde schoolbezoeken af te laten leggen.² Deze maatregel maakt onderdeel uit van de door u aan te kondigen plannen.
- De inspectie is al begonnen met de uitvoering van deze bezoeken en het aandeel hiervan zal toenemen in de komende schooljaren.
- In een conceptversie van de Kamerbrief (september 2022) was voor deze maatregel opgenomen welk percentage van alle schoolbezoeken onaangekondigd afgelegd zou worden. De inspectie maakte bezwaar

¹ Kamerstukken II 2021-2022, 35 925-VIII, nr. 147

² Kamerstukken II 2018-2019, 35 000-VIII, nr. 223.

tegen het vermelden van dit percentage, met als argument dat de precieze invulling van de maatregelen aan de inspectie is. Het is belangrijk dat zij de ruimte hebben om af te wegen of een interventie in een specifiek geval effectief is. In de brief die er nu ligt, is daar gehoor aan gegeven. De inspectie gaat vanuit haar professionaliteit invulling geven aan deze maatregel. Hierbij wordt gezocht naar een goede balans tussen aangekondigde en onaangekondigde schoolbezoeken.

Krachtenveld

Inspectie van het Onderwijs

- Als orgaan dat is belast met het toezicht op de onderwijskwaliteit in het funderend onderwijs, speelt de inspectie een belangrijke rol bij de uitvoering van de maatregelen. De inspectie is vanaf het begin van het proces betrokken geweest bij de totstandkoming van het maatregelenpakket. In een nota van 2 februari aan DGPV heeft de inspectie hoofdlijnen en aandachtspunten meegegeven bij de opdrachten uit coalitieakkoord en de eerste uitwerking daarvan in fiches.
- In maart heeft u de voorstellen uit het coalitieakkoord met de inspectie besproken tijdens een verdiepingssessie en in mei van dit jaar schetste de inspectie in een nota hoe zij de verdere ontwikkeling van het toezicht voor zich zagen, in het licht van het coalitieakkoord, het OR-advies en de evaluatie van de wet Bisschop c.s.. De inspectie deelde mogelijke elementen voor een gezamenlijke visie en mogelijke wijzigingen in het toezicht op de onderwijskwaliteit.
- Gedurende de totstandkoming van het maatregelenpakket heeft de inspectie diverse keren input geleverd voor het maatregelenpakket. Op ambtelijk niveau is gezamenlijk opgetrokken om de voorstellen uit te werken en de inspectie geeft aan veel inhoudelijke raakvlakken te zien.
- Vraagstukken rondom de taak- en rolverdeling hebben gedurende het proces een rol gespeeld. Hierover is met de inspectie gesproken, waarna de huidige versie van de brief is geschreven.

Financiële afwegingen

Capaciteit inspectie

- Bij keuze voor de maatregelen die door de inspectie en OCW individueel als haalbaar worden gezien, zou een uitbreiding van 138 fte nodig zijn bij de inspectie. De inspectie geeft aan dat het werven van deze mensen tijd gaat kosten. Nieuwe medewerkers moeten worden geworven, ingewerkt en ingepast in de organisatie. In de brief is opgenomen dat de capaciteit geleidelijk uitbreidt (tot 2025) en de maatregelen navenant worden uitgevoerd. In het huidige schooljaar is de inspectie al gestart met de werving en uitvoering. Bij deze uitbreiding van capaciteit gaat het om inspecteurs, analisten en medewerkers toezicht, maar ook om juristen, afdelingshoofden, HR-medewerkers, projectleiders en strategisch adviseurs.

Extra ondersteuning laag presterende scholen

- De huidige ondersteuning richt zich op de scholen die een oordeel onvoldoende of zeer zwak hebben (in po via 'Goed worden, goed blijven', in vo via 'Leren verbeteren'). Daarnaast is er momenteel voor 200 'risicoscholen' (die nog geen oordeel onvoldoende hebben, maar die laag presteren/dichtbij de signaleringswaarde zitten) extra ondersteuning beschikbaar. Deze huidige subsidie (PO)/overeenkomst (VO) stopt in de zomer van 2023. Verwacht wordt dat de omvang van de doelgroep zal toenemen als gevolg van de maatregelen. Voor uitbreiding van de ondersteuning is jaarlijks €5 mln begroot en daarbij is overlap met de ondersteuning die nu in het kader van basisvaardigheden wordt opgezet. De bedoeling is om die ondersteuningsstructuur qua organisatievorm samen te voegen. Voor de lange termijn laat u de uitwerking oplopen met de brede verkenning naar hoe de verschillende ondersteuningsstructuren centraler geregeld kunnen worden.

Juridische afwegingen en uitvoering

Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen

- In de huidige beleidsregel worden artikel 4 en 5 samengevoegd tot één artikel. In de huidige beleidsregel is er een onderscheid tussen voorschriften die wel en niet de onderwijskwaliteit betreffen. In de praktijk is dit onderscheid echter vaak niet goed te maken. Daarom worden artikel 4 en 5 samengevoegd en verdwijnt het onderscheid. Daarnaast worden de termijnen en percentages in het artikel gewijzigd.
- De wijziging van de Beleidsregel ligt sinds 25 oktober 2022 bij DUO en de inspectie voor uitvoeringstoets. De uitvoeringstoets wordt op 6 december verwacht. Over de uitkomsten van de uitvoeringstoets wordt u separaat geïnformeerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

- N.v.t

Reactie CWIZO

Op maandag 31 oktober is de brief besproken in het ambtelijk voorportaal voor Werk, Inkomen, Zorg en Onderwijs (CWIZO). Daarbij hadden EZK, SZW, AZ en FIN nog opmerkingen met betrekking tot:

- De verhouding tot het IBO over sturing van eind november;
- De toon van de brief. Deze is ambitieus, maar op sommige punten erg streng;
- De eerste paragraaf van de brief. Deze is vrij lang, waardoor het lang duurt om tot de kern te komen.

Met aanpassing van deze punten is de CWIZO akkoord met doorgeleiding naar de RWIZO, die plaatsvindt op 15 november 2022.

Reactie RWIZO

Op dinsdag 15 november is de brief besproken in de Raad Werk, Inkomen, Zorg en Onderwijs (RWIZO). Hieruit kwamen de volgende conclusies:

Eenheid van kabinetsbeleid

De opmerkingen Eenheid van kabinetsbeleid zijn verwerkt en de aangepaste versie van de brief is doorgeleid naar de MR van 18 november.

Bijlage 1

Overzicht nota's en besprekingen

Tijdslijn beslisnota's

Hieronder volgt een lijst van de beslisnota's die ten grondslag liggen aan deze Kamerbrief en waarvan deze integrale beslisnota een overzicht schetst. De data betreffen 2022.

- 2-2: nota IvhO – 'Hoofdboodschap Inspectie van het Onderwijs bij coalitieakkoord'
- 25-4: nota IvhO - 'Uitwerking coalitieakkoord op in het kader van inspectietoezicht relevante elementen'
- 12-5: nota 'Opties maatregelen CA-Sturen op kwaliteit en sneller ingrijpen bij scholen die onvoldoende presteren (toezicht)'
- 20-5: nota IvhO - 'Ontwikkeling toezicht (in licht coalitieakkoord, OR-advies en evaluatie Wet Bisschop)'
- 31-5: nota 'Vervolgnota uitwerking CA-opdracht Sturen op kwaliteit en sneller ingrijpen'
- 9-6: nota 'Informerende ouders over zeer zwakke school'
- 11-8: nota 'Wijziging Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen'
- 31-8: nota 'Verdergaande opties maatregelen CA 'de lat omhoog'
- 8-9: nota 'Beleidsregel financiële sancties – nieuwe n.a.v. overleg 6 september'
- 13-9: 'Gespreksnotitie Sturen op kwaliteit'
- 23-9: nota 'Concept Kamerbrief Toezicht n.a.v. maatregelen lat omhoog'
- 27-9: nota 'Tweede concept toezichtsbrief'

Tijdslijn overleggen

Hieronder volgt een tijdslijn van de overleggen die plaats hebben gevonden in het kader van deze Kamerbrief. Het gaat om data in 2022.

- 29-4: Verdiepingssessie IvhO – MPVO
- 4-7: Overleg MPVO over maatregelenpakket
- 25-8: Brainstormsessie over toezicht
- 6-9: Overleg MPVO alternatieve beleidsregel
- 6-9: Overleg MPVO nota alternatieve opties uitwerking CA
- 13-9: Overleg MPVO pakket en maatregelen
- 4-10: Overleg tussen MOCW, MPVO en IGO
- 5-10: Overleg tussen MPVO en IGO
- 13-10: Overleg tussen MPVO en IGO

Bijlage 2 bij Integrale beslisnota Kamerbrief 'Samen voor beter onderwijs, duidelijk over kwaliteit'

Overzicht maatregelenpakket

1. Aanscherping van het toezicht op de basiskwaliteit (de lat omhoog)

Hoewel er in de Staat van het Onderwijs jaarlijks zorgen worden geuit over de kwaliteit van het onderwijs in Nederland, zijn er relatief weinig scholen die onvoldoende leeropbrengsten hebben (2%). Door scherper toezicht en het aanpassen van de eisen en normeringen voor basiskwaliteit leggen we de lat hoger, wat bij kan dragen aan het verbeteren van de basisvaardigheden. De inspectie zal ook scherper oordelen binnen de standaarden voor besturen en schoolleiders, die verantwoordelijk zijn voor de integrale kwaliteit van de school. Sterk onderwijskundig leiderschap moet de norm zijn.

Relatief vlot te implementeren opties:

o 1a Scherper oordelen binnen de standaarden	
Omschrijving	Wet- en regelgeving en waarderingskaders geven een zekere interpretatieruimte om te komen tot scherpere toepassing van de normen in de uitvoering van het inspectietoezicht. Het gaat daarbij zowel om de (be)sturingsstandaarden (BKA/SKA), als om het primaire proces (onderwijsproces, schoolklimaat en veiligheid). Dit betekent in de praktijk dat de inspectie in twijfelgevallen eerder kiest voor een onvoldoende oordeel of herstelopdracht (geen voordeel van de twijfel). Dit leidt sneller tot meer onvoldoende besturen en scholen en meer herstelopdrachten.
Tijdpad	Start implementatie en invoering per 1-8-2022, dit loopt vervolgens op met de intensivering van het toezicht en leidt geleidelijk tot meer escalaties naar een risico-onderzoek en tot meer herstelonderzoeken.
Randvoorwaarde	Deze optie stelt hoge eisen aan de professionaliteit van inspecteurs. Het zal lef, overtuigingskracht en empathie vergen om in tijden van het lerarentekort en de naweeën van de coronacrisis te komen tot scherpere oordelen, zonder dat het ervaren wordt als een onrechtvaardige 'afrekening'. Hiervoor is het nodig om interne instructies aan te passen, het organiseren van extra scholing. Extra juridische capaciteit, vanwege verwachte toename juridische processen. Communicatie naar het onderwijsveld vraagt aandacht, omdat het gevoel kan ontstaan dat de spelregels tijdens het spel veranderen of onredelijke eisen worden gesteld.
Kosten	Extra capaciteit, zie onderbouwing.

o 1b Aanpassing onderwijsresultatenmodel	
Omschrijving	Aanpassen betekent de normen verhogen en/of het model uitbreiden. Een voorbeeld van het verhogen van de normen is dat de eindtoetsscore of het centraal eindexamencijfer 5% hoger is dan de huidige cesuur. Aanvullend kan een expliciete discretionaire bevoegdheid aan de inspectie worden toegekend voor situaties waarin scholen evident benadeeld worden (bv. door complexe leerlingpopulatie). Een voorbeeld van het uitbreiden van het model is om in

	het vo een aparte indicator basisvaardigheden taal/rekenen-wiskunde toe te voegen. Voor po is dit niet nodig, omdat het model al bestaat uit een meting van de referentieniveaus taal en rekenen.
Tijdpad	Uitwerking gereed 1-1-2023, communicatie scholen vanaf voorjaar 2023. Invoering per 1-8-2024.
Randvoorwaarde	Aanpassing regeling leerresultaten (ministeriële regeling). Mogelijk wetswijziging vanwege discretionaire bevoegdheid.
Kosten	Extra kosten vanaf 2025 (meer risico-onderzoeken).

Verdergaande opties:

o 1c Extra eisen aan besturen	
Omschrijving	Onvoldoende bestuurlijk vermogen is een risico voor een schoolorganisatie, maar er worden geen eisen aan het bevoegd gezag (bestuurders) gesteld. Deze optie richt zich op voor hun taak en rol 'bevoegde' schoolbestuurders.
Concrete uitwerking	Er zijn verschillende varianten denkbaar, oplopend in zwaarte. • Sneller de mogelijkheid voor een aanwijzing bij een zeer zwakke school of tekortschietende governance (bijvoorbeeld verplichte ondersteuning). • Het instellen van een register voor bestuurders gecombineerd met opleidings- en/of bijscholingseisen. • Aanvullend: conform financiële sector en woningbouw moet er voorafgaand een geschiktheidsverklaring worden verstrekt. • Bij zwak bestuur kan de geschiktheidsverklaring weer worden ingetrokken. • Bij falend bestuur of wanbeleid kan een bestuurder (voor een bepaalde tijd) worden geschrapt uit het register of op een zwarte lijst terecht komen.
Tijdpad	Invoering per 1-8-2025: vereist ingrijpende wetswijziging (zie 1d). Toepassing in toezicht per 2025. Dit traject kan nu starten met een onderzoek naar gekozen vormen in vergelijkbare (publieke) sectoren. Gegeven eerdere ervaringen met registers denken wij dat de weerstand stevig zal zijn, wat de snelheid in de weg zit. Ook is het onze inschatting dat de techniek van deze voorstellen (systemen, afgifte geschiktheidsverklaring) veel tijd zal vragen. Anders gezegd, met een optimale bezetting is 1-8-2025 vrij optimistisch. Dit laat onverlet dat een dergelijk traject meerdere tussenstappen heeft die gecommuniceerd kunnen worden.
Randvoorwaarde	Wetswijziging. Een alternatief is om in een convenant met de sectororganisaties hierover afspraken te maken. De sectororganisaties overwegen momenteel ook zelf een pilot met een accreditatiesysteem, maar registratie maakt geen deel uit van hun plannen.
Kosten	PM per 2025.

o 1d Aanscherpen wettelijke eisen onderwijskwaliteit	
Omschrijving	Het versterken van de wettelijke basis voor het toezicht op de onderwijskwaliteit maakt het mogelijk het toezicht verder aan te scherpen. Te denken valt daarbij ook aan bewezen effectieve maatregelen, zoals schoolbreed taal- en rekenbeleid (de inspectie kan dat nu niet eisen). Deze

	aanscherpingen kunnen vervolgens in het kader worden doorgevoerd. Ook op bestuursniveau kunnen eisen gesteld worden, die wellicht grond kunnen vormen voor een bredere definitie van wanbeheer. Te denken valt aan een deugdelijkheidseis m.b.t. de kwaliteitszorg, op basis waarvan besturen kunnen worden aangesproken los van de kwaliteit die op schoolniveau wordt geleverd.
Concrete uitwerking	We versterken de wet op het gebied van de leskwaliteit, begeleiding van leerlingen, kwaliteitscultuur en schoolbreed taal- en rekenbeleid. De concretisering kan afgeleid worden van het onderzoekskader. Een nog relatief abstracte eis is dan: "het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat om te leren en zich te ontwikkelen". Desgewenst kunnen elementen toegevoegd worden als: "leraren stemmen de instructies, begeleiding, opdrachten en onderwijstijd doelgericht af op de onderwijsbehoeften van groepen en individuele leerlingen". Eenzelfde concretisering kan gemaakt worden voor begeleiding, kwaliteitscultuur, etc. Voor bestuurders en schoolleiders kan het gaan om aspecten van deugdelijk onderwijskundig leiderschap (bijv. op basis van wetenschappelijke literatuur en bestaande voorstellen voor profielen van 'goed schoolleiderschap'), zie ook 1c.
Tijdpad	Aanscherping wettelijke eisen per 1-8-2025, basis voor aanscherpingen kader per 1-8-2025. Deze optie is wenselijk en sluit aan bij het advies van de Onderwijsraad en de wet Bisschop, maar kent de nodige doorlooptijd.
Randvoorwaarde	Wetstraject.
Kosten	Geen extra kosten toezicht.

2. Intensivering toezicht op schoolniveau en goed functionerende besturen waarderen

Meer schoolbezoeken

De inspectie heeft de afgelopen jaren het bestuursgerichte toezicht ontwikkeld. Het aangrijpingspunt van het toezicht is nu in lijn met waar de verantwoordelijkheid voor onderwijskwaliteit ligt: bij het schoolbestuur. De inspectie blijft besturen aanspreken op hun verantwoordelijkheid en heeft hoge verwachtingen van de (be)sturing op de onderwijskwaliteit. Waar besturen daarin tekortschieten, grijpt de inspectie in en moeten besturen hun kwaliteitszorg verbeteren. Het blijft van belang dat de inspectie aandacht houdt voor de cruciale functie die besturen hebben in ons onderwijsstelsel. Tegelijkertijd constateren we dat het zicht op schoolniveau te wensen overlaat (Staat van het Onderwijs 2022) en de wens voor meer scholentoezicht is ook geuit in de Kamer. Om een representatief beeld van het scholenveld te hebben en houden, intensiveert de inspectie haar toezicht door jaarlijks een representatieve steekproef van scholen te onderzoeken. Dit sluit aan bij het recente advies van de Onderwijsraad. Hierdoor vindt de beoordeling van de kwaliteit meer op schoolniveau plaats. De inspectie integreert die aandacht met het bestuursgerichte toezicht. Waar scholen onder de maat presteren, worden besturen daar op aangesproken.

Conform de motie Van Meenen, zal de inspectie vaker onaangekondigd scholen bezoeken als één van de onderzoeksmogelijkheden om beter zicht te krijgen op de onderwijskwaliteit.

Relatief vlot te implementeren opties:

o 2a Jaarlijkse steekproef KO's	
Omschrijving	De inspectie wil het zicht op schoolniveau versterken door een jaarlijkse steekproef van kwaliteitsonderzoeken (KO's) in te voeren. Hiermee kan de inspectie enerzijds de risicodetectie ijken en versterken (in hoeverre halen hun risicomodellen alle risicoscholen boven water? Welke aanpassingen zijn nodig?), en anderzijds bereikt ze hiermee ook een representatief stelselbeeld van de kwaliteit van scholen.
Concrete uitwerking	Jaarlijks trekt de inspectie een steekproef van scholen/opleidingen in het PO, SO, VO en MBO. Dit geeft – met een betrouwbaarheidsinterval – een representatief beeld van de onderwijskwaliteit van de sector. Het betrouwbaarheidsinterval wordt kleiner na herhaling in het volgende jaar. Na 2 jaar is er een hoge betrouwbaarheid voor PO en MBO, na 4 jaar voor SO en VO. Aantallen scholen per sector per jaar: PO 250 (incl sbao) SO 90, VO 250, MBO 185.
Tijdpad	Invoering steekproef per 1-1-2023, afhankelijk van slagen werving extra capaciteit. Terugvaloptie per 1-8-2023.
Randvoorwaarde	Extra capaciteit voor inspecteurs, analisten, medewerkers toezicht, juristen en projectleiding.
Kosten	Zie overzicht.

o 2b Verhogen normen risicodetectie	
Omschrijving	De risicodetectie is bedoeld om op school- en bestuursniveau risico's in beeld te brengen. Een hoge risicoscore kan aanleiding zijn om onderzoek uit te voeren op bestuurs- of schoolniveau. De inspectie kan aan de voorkant bij bepaalde risico's sneller een diepgaandere analyse uitvoeren of vaker overgaan tot een risico-onderzoek.
Concrete uitwerking	In eerste instantie wordt gedacht aan een scherpere normering van risico's. Ook kan de inspectie de mogelijkheden onderzoeken om de prestatie-monitor uit te breiden. Daarnaast kan de inspectie bij de categorie net boven de verhoogde norm onder een risicogesprek voeren (preventief, dialoog) met de schoolleider: dit vergroot zowel de positie van de schoolleider enerzijds en zet verbetering sneller in gang zonder een heel schoolbezoek te doen (effectieve preventie). Ook denkbaar is dat de inspectie deze gesprekken koppelt aan basisvaardigheden, daar waar zij ziet dat de referentieniveaus niet worden gehaald. Een eerste inschatting is dat de inspectie komt tot de volgende extra aantallen risico-onderzoeken: PO 230 (incl sbao), SO 46, VO 69.
Tijdpad	Onderzoek verhoging en uitbreiding t/m zomer 2022. Invoering per 1-8-2022.
Randvoorwaarde	Extra capaciteit voor inspecteurs, analisten, medewerkers toezicht, juristen en projectleiding.
Kosten	Zie overzicht.

2c Gerichte interventies

Omschrijving	Zoals hierboven aangegeven, zet de inspectie in op gerichte interventies. Rond een bepaalde problematiek richt zij dan een specifiek traject in. We denken daarbij aan gerichte, handhavende onderzoeken, maar ook aan gerichte communicatie, voorlichting, goede voorbeelden verspreiden, etc. Thema's zijn bijv. het bestrijden van (taal)achterstanden, (onderdelen van) de nieuwe burgerschapseisen, de vrijwillige ouderbijdrage, professionalisering van leraren, etc. De steekproef kan aselekt, maar ook select worden getrokken bij scholen waar de inspectie specifieke risico's of verbeterpotentieel ziet. Een eerste inschatting is dat de inspectie komt tot de volgende aantallen schoolbezoeken: PO: 529, SO: 115, VO: 184.
Tijdpad	Keuze thema's 1-8-2022, analyse achtergronden 1-12-2022, ontwerpen instrumentarium 1-4-2023. Voorbereiding (steekproef, scholing,) 1-7-2023. Uitvoering eerste gerichte interventies vanaf schooljaar 2023/2024.
Randvoorwaarde	Extra capaciteit voor inspecteurs, analisten, medewerkers toezicht, juristen, strategische inspecteurs en projectleiding.
Kosten	Zie overzicht.

o 2d Onaangekondigde onderzoeken	
Omschrijving	Conform de motie Van Meenen, zal de inspectie vaker een deel van de onderzoeken op scholen onaangekondigd plaatsvinden als één van de onderzoeksmogelijkheden om beter zicht te krijgen op de onderwijskwaliteit.
Concrete uitwerking	Het onaangekondigd bezoeken van scholen past goed in de lijn van sturen op kwaliteit en sneller ingrijpen. We doen dan immers waarnemingen, zonder dat er op diverse vlakken voorbereidingen zijn getroffen. In zekere zin levert het een eerlijker beeld op van het primaire proces. Niet alle onderzoeken lenen zich voor een onaangekondigd onderzoek. In sommige gevallen is het nodig om specifieke personen te spreken of bepaalde documentatie te verzamelen. Ook wordt een onaangekondigd onderzoek wel eens ervaren als een 'overval'. Het is dus zaak dit instrument goed te doseren. De inspectie schat in dat bij 10% van de risico-onderzoeken er sprake is van een (semi)onaangekondigd onderzoek.
Tijdpad	Onderzoek verhoging en uitbreiding t/m zomer 2022. Invoering per 1-8-2022.
Randvoorwaarde	Kan mee in bestaande onderzoeken.
Kosten	Geen aanvullende kosten.

De opties zullen opgeteld en na verloop van tijd leiden tot onderstaande aantallen onderzoeken op jaarbasis. Met de opties scherper oordelen (1b) en verhogen normen risicodetectie (2b) kan per komend schooljaar worden gestart. Afhankelijk van het verloop van het werven van extra capaciteit kan de steekproef KO's gestart worden per 1-1-2023, met een terugval naar 1-8-2023. De gerichte interventies zullen gestart worden per 1-8-2023. In schooljaar 2024-2025 verwacht de inspectie de benodigde extra capaciteit volledig te kunnen inzetten.

Maatregel	PO	SO	VO	Totaal
1b Scherper oordelen	220	45	185	450
2a Jaarlijkse steekproef KO's	250	90	250	590
2b Verhogen normen risicodetectie	230	45	70	345
2c Gerichte interventies	530	115	185	830
Totaal	1230	295	690	2215

Verdergaande optie:

o 2e vierjaarscyclus bij alle afdelingen/scholen	
Omschrijving	Een vergaande variant is dat we, conform de aangehouden motie De Hoop, elke vier jaar bij alle scholen en afdelingen een kwaliteitsonderzoek uitvoeren.
Concretisering	Deze maatregel gaat uit van een periodieke beoordeling van alle scholen, ongeacht risico's of geleverde prestaties. Het risicogerichte en proportionele uitgangspunt wordt hiermee losgelaten. Deze optie komt in de plaats van de opties 2a, 2b en 2c.
Tijdpad	Invoering per 1-8-2023.
Randvoorwaarde	Zeer grote uitbreiding inspectiecapaciteit: eerste schatting 163 fte (exclusief MBO en overhead). Daarnaast zit er een grens aan wat de inspectie als organisatie kan absorberen.
Kosten	Zie overzicht.
Duiding	De inspectie kiest niet voor deze vergaande optie. Deze optie kent hoge kosten (21 mln.) en naar verhouding lage effectiviteit. Veel van de toezichtcapaciteit zal worden ingezet op plekken waar geen tekortkomingen zijn en het effect van toezicht gering is. Het in brede zin sturen op kwaliteit is ongericht. Als we een kwaliteitsimpuls willen realiseren, is het verstandig om te prioriteren. Het druist bovendien in tegen de aankondiging in de Kamerbrief van 24 juni 2021 waarin uw ambtsvoorgangers aankondigden dat de inspectie zal stoppen met de vierjaarsverplichting op schoolniveau. Het gaat ook in tegen het onderzoekskader en afspraken die we in 2021 met het veld gemaakt hebben.

Goed functionerende besturen waarderen

Schoolbesturen kunnen op afzonderlijke standaarden al een 'goed' krijgen. Het eindoordeel over een bestuur kan (wettelijk gezien) alleen onvoldoende of voldoende zijn. In 2021 is de mogelijkheid toegevoegd dat besturen over het geheel een waardering 'goed' kunnen krijgen (bovenop een oordeel voldoende). We maken zo beter zichtbaar hoe individuele besturen bijdragen aan betere onderwijskwaliteit in Nederland en welke besturen/scholen dat al doen. De introductie van een kwaliteitsniveau boven het oordeel voldoende zou besturen kunnen aanzetten om boven de ondergrens te willen presteren. In de komende jaren wordt dus meer zichtbaar welke besturen net een 6 scoren en welke een tien met een griffel verdienen. Omdat enkel alle *besturen* periodiek (elke vier jaar) worden onderzocht, geldt de waardering op dat niveau en niet voor scholen.

De waardering goed voor scholen (momenteel alleen mogelijk op aanvraag ihkv 'excellente scholen') is bovendien omstreden en gaat tegen het advies van de

Onderwijsraad in. We stellen voor om het waarden van goed functionerende *scholen* als uitwerkpunt in de Kamerbrief op te nemen. De complexiteit zit in een combinatie van:

- Onevenwichtig, ook met het oog op concurrentie (de ene school kan jaren later inspectiebezoek en een waardering goed krijgen dan een andere school ernaast).
- Een wettelijke belemmering of in ieder geval twijfel (alleen oordelen onvoldoende en voldoende staan in de wet).
- Twijfel of dit bij de rol van de inspectie hoort; controlerend vs. stimulerend. Zowel de Onderwijsraad als een deel van de Kamer vinden dit onderscheid van belang. Zoals Van Meenen eens zei: "Het is aan de NVWA om te kijken of er geen schimmel in een oliebol zit en aan het AD om te bepalen wat de lekkerste is."

We zien wel een mogelijkheid om goed presterende scholen meer te waarderen in de beeldvorming. Tussen de scholen die een voldoende scoren zijn er grote verschillen. De meeste kwaliteitswinst is te halen bij de groep scholen die 'net' voldoende is. De inspectie kan de verschillen tussen scholen beter laten zien door scherper te differentiëren in de scores op de verschillende standaarden en door daar in schoolrapporten en mogelijk ook in de toezichtresultaten op de website meer aandacht aan te besteden. De kwaliteit die scholen leveren, krijgt dan meer profiel dan nu het geval is.

3. Uitbreiding van het ondersteuningsprogramma voor laag-presterende scholen en besturen

De bestaande ondersteuning aan laag-presterende scholen en besturen in zowel po als vo kan worden uitgebreid om de toename van onvoldoende scholen en besturen a.g.v. maatregel 1 (lat omhoog) en 2 (meer schoolbezoeken) te accommoderen. Daarnaast is de uitbreiding ook gericht op scholen die net voldoende scoren (risicoscholen). Dit helpt om ervoor te zorgen dat de kwaliteitstekorten doelmatig en snel worden teruggedrongen. Uitvoering geschiedt nu voor po via een pool van adviseurs onder regie van de PO-Raad ('Goed worden goed blijven') en voor vo via de lopende aanbesteding aan een onderwijsadviesbureau ('Leren verbeteren'). Op termijn kan dit opgaan in de ondersteuningsstructuur die mogelijk centraler/dichter bij OCW georganiseerd wordt, in de ondersteuning die opgezet wordt in het kader van basisvaardigheden en/of het toegekende Groeifonds-voorstel Ontwikkelkracht. Het duurt even voor de voorgestelde aanscherping geëffectueerd is in het toezicht, dus we verwachten een gestage toename (de inschatting is 100 à 200 scholen/afdelingen extra per jaar maximaal).

Relatief vlot te implementeren opties:

o 3a Verduurzamen ondersteuning aan risicoscholen, in vo uitbreiding met besturen	
Omschrijving	Deze ondersteuning (middels een vliegende brigade van relevante adviseurs die in de school komt) in één van de belangrijkste instrumenten voor het bevorderen van onderwijskwaliteit. Uit een evaluatie (in po) bleek het programma effectief; scholen die gebruik maakten van het programma werden maanden eerder weer voldoende dan scholen die geen (of andere) ondersteuning kregen via 'Goed worden goed blijven'. Het voorstel is om dit

	te continueren in zowel po als vo. McKinsey deed de aanbeveling om het programma ook voor scholen die (nog) geen negatief oordeel van de inspectie hadden gekregen toegankelijk te maken. Deze pilot loopt binnenkort af en gold voor een afgebakend aantal van 100 scholen per jaar. Het voorstel is om dit te verduurzamen, zonder bovengrens. Zo is te allen tijde ondersteuning beschikbaar voor scholen die een kwaliteitsimpuls kunnen of moeten gebruiken. In vo is de geboden (kosteloze) ondersteuning tot nu toe alleen beschikbaar voor scholen. Dit kan uitgebreid worden naar besturen.
Concrete uitwerking	De reguliere programma's voor onvoldoende en zeer zwakke scholen in po en vo worden verlengd met een of twee jaar. De aanbestede opdracht in het vo voor ondersteuning aan scholen met een negatief oordeel wordt bovendien uitgebreid met ondersteuning aan besturen. De ondersteuning van risicoscholen (zonder oordeel van de inspectie, maar waar dat wel op de loer ligt) wordt vanwege de verwachte overlap uitgevoerd door de partijen die ook de ondersteuning voor basisvaardigheden gaan verzorgen. We onderzoeken of op termijn ook de reguliere ondersteuning kan opgaan in de ondersteuningsstructuren voor basisvaardigheden en/of Ontwikkelkracht die nu worden opgezet.
Tijdpad	Start per 1-8-2022.
Randvoorwaarde	De doelgroep van dit beleid kan zichzelf melden. Als risicoscholen (die zich daar zelf misschien niet van bewust zijn) bewogen moeten worden tot deelname aan een ondersteuningsprogramma, moet nog uitgewerkt worden hoe deze groep gedetecteerd en bereikt kan worden. De risico-analyse van de inspectie is nl. nu niet openbaar en kan gaan lijken op een 'oordeel' zonder onderzoek. De inspectie kan niet zonder onderzoek een school als 'mogelijk niet zo goed presterende school' aanmerken, zonder zoiets ook met de school te hebben gecommuniceerd. Een inspecteur kan de school wel wijzen op het ondersteuningsprogramma. Een optie is om het op basis van openbare data te laten gaan, zoals behaalde referentieniveaus. In het geval van een verplichting (optie 3b hierna) is het wellicht aantrekkelijker voor scholen en besturen om zichzelf te melden.
Kosten	Dit kan binnen de 5 miljoen (ca 3 voor po en 2 voor vo) die hiervoor extra is gereserveerd.

Verdergaande optie:

o 3b Verplichte deelname aan ondersteuningsprogramma voor onvoldoende en zeer zwakke scholen	
Omschrijving	Deelname aan een verbeterprogramma (kosteloos aanbod of naar eigen keuze, maar aan te tonen bij de inspectie) kan <u>verplicht</u> worden voor scholen met een negatief oordeel van de inspectie; voor zeer zwakke scholen of ook voor scholen met een oordeel onvoldoende. De verplichting kan ook gelden voor een nog ruimere doelgroep, bijvoorbeeld de onderste 10% van het risicomodel.
Concrete uitwerking	De bestaande ondersteuning (voor po een pool van adviseurs onder regie van de PO-Raad, voor vo via de lopende aanbesteding aan een

	onderwijsadviesbureau) zal de toename van te ondersteunen besturen en scholen accommoderen. Daardoor kan deze optie direct uitgevoerd worden. Op termijn zou de (regie op de) uitvoering van de ondersteuning ook dichterbij OCW kunnen liggen, en/of aan kunnen sluiten bij geboden ondersteuning in het kader van basisvaardigheden of in 'Ontwikkelkracht'.
Tijdpad	Per 1-8-2022. Het gaat om een 'verplichting' in de zin dat er extra druk via toezicht wordt uitgeoefend. Om de verplichting in de wet te regelen (eventueel, als dit onvoldoende effect heeft) is meer tijd nodig, dan geldt 1-8-2024.
Kosten	Dit kan binnen de 5 miljoen (ca 3 voor po en 2 voor vo) die hiervoor extra is gereserveerd.

4. Sneller ingrijpen door daadkrachtiger sanctietraject

Het huidige sanctietraject kent verschillende trappen met elk termijnen. De aanloop naar een sanctietraject neemt veel tijd in beslag en onderstaande opties zijn gericht op 'inklinking' van het proces. Eenduidig handhavingsbeleid kan bijdragen aan sneller herstel van niet-naleving van onderwijswetgeving, omdat aan de voorkant duidelijkere en strakkere afspraken zijn gemaakt over (de manier van) ingrijpen.

Relatief vlot te implementeren opties:

o 4a Hanteren individuele hersteltermijnen in plaats van één termijn voor alle herstelopdrachten	
Omschrijving	Tot nog toe wordt er vaak voor gekozen één hersteltermijn te geven voor meerdere herstelopdrachten. De lengte daarvan wordt bepaald door te bekijken hoeveel tijd er nodig is om aan alle herstelopdrachten te voldoen. Door per herstelopdracht een afzonderlijke hersteltermijn vast te leggen, kan op onderdelen sneller herstel worden verwacht. Herstelonderzoek vindt dan ook sneller plaats. Zo wordt op kortere termijn inzichtelijk of het gewenste herstel gerealiseerd is of niet. Vervolgstappen kunnen dan ook sneller genomen worden, indien nodig.
Tijdpad	Uitwerking in 2022, ingebruikname vanaf 2023.
Randvoorwaarde	Meer herstelonderzoeken uitvoeren.
Kosten	Implementatie en scholing.

o 4b Verkorten traject van onderzoek naar publicatie	
Omschrijving	In de huidige situatie wordt een rapport gepubliceerd in de vijfde week na vaststelling daarvan (art. 21, eerste lid, WOT). In het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium wordt geregeld dat deze termijn wordt verkort. Wanneer dit wetsvoorstel wordt aangenomen, worden rapporten in de derde week na vaststelling gepubliceerd. De inspectie verkent nog of ook de termijnen voorafgaand aan de vaststelling kunnen worden ingekort. Het bestuur krijgt nu vaak vier werkweken om te reageren op een conceptrapport. Dat kan in veel (maar niet alle) gevallen korter. Ook de eigen termijnen (denk aan schrijven rapport) beziet de inspectie in dit kader.

Tijdpad	Ad I afhankelijk van inwerkingtreding Wet Uitbreiding Bestuurlijk Instrumentarium, start implementatie vanaf 1-9-2022.
Kosten	nvt

o 4c Snellere toepassing sanctie

Omschrijving	Het doel is sneller herstel realiseren. In specifieke situaties kan het sneller opleggen van sancties daaraan bijdragen. De toepassing van bekostigingssancties zal integraal onderdeel vormen van een geactualiseerd handhavingsbeleid en zal mede gebaseerd zijn op de (al dan niet aangepaste) beleidsregel financiële sancties. Snellere toepassing kan in dit kader een aantal zaken betekenen: • De werkwijze zo aanpassen dat het minder lang duurt voordat een sanctie wordt opgelegd. • In sommige gevallen (bij bepaalde thema's) afspreken dat in de regel overgegaan wordt tot een sanctie zodra niet hersteld is binnen een redelijke termijn.
Tijdpad	Uitwerking 2022, ingebruikname 2023.
Randvoorwaarde	Sanctiebesluiten moeten altijd voldoen aan juridische randvoorwaarden, zoals proportionaliteit, en er moet ruimte zijn om die weging te maken.
Kosten	Kan mee in claim juridische capaciteit.

o 4d Flexibele beleidsregel financiële sancties

Omschrijving	De beleidsregel is nu vrij rigide vormgegeven, waardoor soms een drempel ontstaat om een sanctie op te leggen, maar soms ook juist sprake is van een situatie waarbij de eerste stap (15% opschorting) als onvoldoende wordt beschouwd. Om deze reden wordt de beleidsregel aangepast om flexibeler in te kunnen spelen op de situatie.
Tijdpad	Ingang per 1-12-2022.
Kosten	nvt

Verdergaande optie:

o 4e Voornemens tot sanctioneren combineren

Omschrijving	Het proces van het opleggen van een sanctie kan door de verschillende stappen veel tijd in beslag nemen. Een optie is bijvoorbeeld te onderzoeken of voornemens tot opschorting of besluiten tot opschorting gecombineerd kunnen worden met een voornemen tot inhouding, zodat in gevallen waar na 3 maanden opschorting nog steeds geen herstel heeft plaatsgevonden, direct overgegaan kan worden tot inhouding. Zonder opnieuw een voornemen (met bijbehorende termijnen) te hoeven uitbrengen.
Tijdpad	Ntb
Randvoorwaarde	Dit moet juridische gezien wel mogen. Haken en ogen zijn nog niet in kaart gebracht. De algemene beginselen van behoorlijk bestuur moeten hier in acht genomen worden.
Kosten	Kan mee in claim juridische capaciteit.